

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Αθήνας

ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ, ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΜΑΪΟΣ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή: Η Γαλλία στο επίκεντρο του πολιτισμού	3
Α. Το ζήτημα των εθνικών συμβόλων	3
Β. Εφευρέσεις και Γαλλική Επανάσταση	4
Γ. Ο Αντουάν ντε Σαιντ Εξυπερύ ως κάτοχος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας	6
Δ. Εισαγωγή στο γαλλικό Δίκαιο της Διανοητικής Ιδιοκτησίας	8
Ε. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας	9
Επίλογος: Πνευματικές εφαρμογές στη γαλλική έννομη τάξη	10
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ <i>PILOTE OU PIONNIER?</i>	11
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	12
Α.ΕΚΦΩΝΗΣΗ	12
Β. ΛΥΣΗ	16

Εισαγωγή: Η Γαλλία στο επίκεντρο του πολιτισμού

Η Γαλλία είναι η χώρα η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο του σύγχρονου πολιτισμού, έχοντας μία μεγάλη πολιτιστική παράδοση. Θα ήταν συνεπώς ενδιαφέρον να μελετηθούν πτυχές του κλάδου του Πολιτιστικού Δικαίου, όπως επίσης να γίνει και μία σύνδεση αυτής της ύλης με τη γαλλική λογοτεχνία, που και αυτή αποτελεί εμβληματικό στοιχείο αυτού του πολιτισμού, ή ευρύτερα με εκπροσώπους της γαλλικής λογοτεχνίας που υπηρέτησαν τον πολιτισμό και με άλλες δράσεις τους.

A. Το ζήτημα των εθνικών συμβόλων

Η Γαλλία είναι μία χώρα με μεγάλη παράδοση, προικισμένη με σημαντικούς καλλιτεχνικούς θησαυρούς. Το Κράτος βέβαια έχει τα δικά του σύμβολα, όπως είναι η Μαριάννα με το φρυγικό της σκούφο. Παρά το γεγονός ότι το Σύνταγμα του 1958 πρόκρινε την τρίχρωμη σημαία ως το εθνικό σύμβολο, η Μαριάννα ενσαρκώνει επίσης τη Γαλλική Δημοκρατία. Οι πρώτες απεικονίσεις μίας γυναίκας που φορά φρυγικό σκούφο, αλληγορία της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας, εμφανίζονται κατά τη Γαλλική Επανάσταση. Σύμβολο ελευθερίας, ο φρυγικός σκούφος φοριόταν από τους δούλους που απελευθερώνονταν στην Ελλάδα και στη Ρώμη.

Η κουλτούρα της Δημοκρατίας έχει να κάνει με ένα κράτος «λαϊκό», δηλαδή κοσμικό, με βάση το νόμο του 1905, περί χωρισμού Πολιτείας – Εκκλησίας. Ειδικότερα, εκείνο το έτος χωρίστηκαν οι Εκκλησίες από το Κράτος για να κοπεί ο ιστορικός δεσμός μεταξύ θρησκείας και κοσμικής εξουσίας¹. Βγήκε λοιπόν ο Εσταυρωμένος από τις τάξεις του σχολείου. Βέβαια, η κουλτούρα του κοσμικού κράτους είναι πολύ παλαιότερη, για παράδειγμα με τη θεσμοθέτηση του πολιτικού γάμου στην περίοδο της Γαλλικής Επαναστάσεως, η οποία αποτελεί το κατ' εξοχήν ορόσημο στην ιστορία, κυρίως της Γαλλίας. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι όλες οι δημοκρατίες που γνώρισε η Γαλλία θεώρησαν την πτώση της Βαστίλης σύμβολο και ιδρυτική ημερομηνία τους².

Το Κράτος δεν έχει μία σημαία με το χριστιανικό σταυρό, όπως συμβαίνει σε πολλά κράτη της Ευρώπης με πλειοψηφία των προτεσταντών στο λαό τους και στο ορθόδοξο νεοελληνικό κράτος, αλλά μία ιδιότυπη «ρεπουμπλικανική» παράδοση.

¹ Ρ. Ντεμπρέ, *Εξηγώντας τη Δημοκρατία στην κόρη μου*, Εκδόσεις Καστανιώτη Αθήνα 1999, σ. 71.

² Ρ. Ντεμπρέ, *Εξηγώντας τη Δημοκρατία στην κόρη μου*, Εκδόσεις Καστανιώτη Αθήνα 1999, σ. 31.

Συνεπώς, έχει δικά του σχεδιασμένα στοιχεία, τα οποία είναι αρκετά ιδιάζοντα σε σύγκριση με εκείνα άλλων ευρωπαϊκών Κρατών, σε αντιδιαστολή προς τη μυθοποιημένη εξουσία, κατά περίπτωση είτε των βασιλέων είτε του επίσημου ιερατείου.

B. Εφευρέσεις και Γαλλική Επανάσταση

Στο παλαιό δίκαιο της Γαλλίας (5^{ος} αιώνας μ.Χ. – 18^{ος} αιώνας), οι τεχνικές επιφύλαξης δικαιωμάτων στους δημιουργούς επιβεβαιώθηκαν αργά, τόσο όσον αφορά στις διανοητικές δημιουργίες όσο και στα διακριτικά σημεία. Για παράδειγμα, στο Μεσαίωνα η τέχνη ήταν ολοκληρωτικά στραμμένη προς το Θεό και οι δημιουργοί διατηρούσαν τις περισσότερες φορές την ανωνυμία τους. Αν ευδιάκριτες σχολές τεχνοτροπίας μπορούν να αναγνωριστούν διαμέσου των βιτρώ, των αγαλμάτων και της αρχιτεκτονικής, οι δημιουργοί των έργων αυτών σπανίως προσδιορίζονται. Θεωρούνται άλλωστε περισσότερο τεχνίτες παρά δημιουργοί έργων. Ο δεύτερος λόγος της μη κατοχύρωσης δικαιώματος του δημιουργού δεν είναι φιλοσοφικός και θρησκευτικός αλλά τεχνικός. Ειδικότερα, η τυπογραφία και γενικότερα οι μηχανισμοί αναπαραγωγής πολυάριθμων αντιγράφων δεν υπήρχαν ακόμη, συνεπώς το ζήτημα του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού δεν ετίθετο. Αυτή η πρακτική παρατήρηση εντοπίζεται επίσης προκειμένου για τα συγγενικά δικαιώματα, τον εικοστό αιώνα. Παρόμοιες παρατηρήσεις ισχύουν για τις εφευρέσεις οι οποίες δεν γεννούσαν ένα μονοπώλιο στην εκμετάλλευσή³.

Το Δίκαιο του Διπλώματος Ευρεσιτεχνίας είναι πολύ παλαιό στη γαλλική έννομη τάξη. Αν ο αγγλικός νόμος του 1624 για πρώτη φορά διεθνώς έβαλε τέλος στο καθεστώς των προνομίων και προέβλεπε τη σημερινή μορφή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας με την παραχώρηση χρονικά περιορισμένου δικαιώματος στον εφευρέτη, ο γαλλικός νόμος της 7/1/1791 είναι αυτός που έθεσε τις βάσεις για το σύγχρονο δίκαιο της ευρεσιτεχνίας. Οι δύο κλάδοι του Δικαίου της Διανοητικής Ιδιοκτησίας (Λογοτεχνική και Καλλιτεχνική, δηλαδή Πνευματική, από τη μια πλευρά και Βιομηχανική από την άλλη) ήταν πιο κοντά ο ένας με τον άλλο στη νομοθεσία της Γαλλικής Επανάστασης, η οποία ρύθμιζε το σύνολο των δικαιωμάτων

³ P. Tafforeau, C. Monnerie, *Droit de la propriété intellectuelle*, Gualino lextenso éditions 2015, p. 39.

διανοητικής ιδιοκτησίας, πλην των προαναφερθέντων «συγγενικών δικαιώματα» τα οποία δεν εμφανίστηκαν παρά στο τέλος του εικοστού αιώνα για πρώτη φορά⁴.

Μία καινούργια αντίληψη του εμπορίου και των εμπορικών σχέσεων διαμορφώθηκε με τη Γαλλική Επανάσταση⁵. Το Εμπορικό Δίκαιο έπαψε πια να είναι το δίκαιο μιας κλειστής τάξης, της τάξης των εμπόρων, εφόσον και οι κάστες και τα κλειστά επαγγέλματα με την Επανάσταση είχαν καταργηθεί. Παρόμοια, η Επανάσταση έπληξε τα προνόμια ιδιοκτησίας στη γη. Για παράδειγμα η οικογένεια Peugeot, μετέπειτα ιδρύτρια της γνωστής γαλλικής αυτοκινητοβιομηχανίας, υπήρξε υπέρμαχος της Επανάστασης το 1789 καθώς οι δομές της φεουδαρχικής κοινωνίας της εποχής εκείνης της στερούσαν την πραγματική ιδιοκτησία των γαιών της και των μύλων της, όντας υποχρεωμένη να πληρώνει μία πρόσοδο στον άρχοντα ιδιοκτήτη.

Στο γαλλικό δίκαιο εμπεριέχεται και η πρώτη νομική ρύθμιση των βιομηχανικών υποδειγμάτων ή σχεδίων, ήδη από την εποχή του Λουδοβίκου του XI (1466)⁶.

Ωστόσο, η προαναφερθείσα χρονιά – ορόσημο 1791 σηματοδότησε και την έναρξη της εποχής της γκιλοτίνας. Πριν, υπήρχε στη Γαλλία, ανάλογα με τις ιστορικές εποχές, μία πολλαπλότητα τρόπων εκτέλεσης της θανατικής ποινής, ανάλογα με το κακούργημα και την κατάσταση του καταδίκου. Η πρώτη επίσημη συζήτηση για τη θανατική ποινή στη Γαλλία χρονολογείται από τις 30 Μαΐου 1791, με την παρουσίαση ενός νομοσχεδίου που αποσκοπούσε στην κατάργησή της. Ωστόσο, η συντακτική Εθνοσυνέλευση κυρώνει ένα νόμο στις 6 Οκτωβρίου 1791 με τον οποίο αρνείται να προβεί στην κατάργηση. Με το ίδιο νομοθέτημα επέρχεται ομοιομορφία ως προς τη μέθοδο εκτελέσεως δεδομένου ότι το προνόμιο της λαιμητόμου το οποίο ήταν επιφυλαγμένο στους ευγενείς εκδημοκρατίζεται (με εξαίρεση την περίπτωση των στρατιωτικών). Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ποινικού Κώδικα του 1791, ο οποίος ταξινομεί τη θανατική ποινή μεταξύ των ατιμωτικών ποινών, «Κάθε καταδικαζόμενος [σε θάνατο] θα έχει το κεφάλι κομμένο». Αυτή η διάσημη φράση θα παραμείνει σε ισχύ στο άρθρο 12 του Ποινικού Κώδικα μέχρι την οριστική κατάργηση του θεσμού, το 1981. Η κατάργηση παραμένει ένας σταθμός θεμελιώδης στην ιστορία του γαλλικού δικαίου, όχι μόνον επειδή έχει θέσει τέρμα σε

⁴ P. Tafforeau, C. Monnerie, *Droit de la propriété intellectuelle*, Gualino lextenso éditions 2015, p. 38.

⁵ Α. Πουλάκου – Ευθυμιάτου, *Επιτομή Εμπορικού Δικαίου*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 2008, σ. 20.

⁶ Ζ. Παναγιωτάρα, *Βασικές Αρχές Δικαίου και Διοίκησης Τόμος Γ Εμπορικό Δίκαιο*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο Πάτρα 1999, σ. 75.

μία βάρβαρη πρακτική αλλά κυρίως διότι ο νομοθέτης τόλμησε – γεγονός σπανιότατο – να ψηφίσει ενάντια στις δημοσκοπήσεις⁷.

Η γκιλοτίνα συνιστά κατά κάποιον τρόπο μία γαλλική εφεύρεση, συγκεκριμένα ο ιατρός Ιωσήφ Ιγνάτιος Γκιλοτέν, ως βουλευτής στη Συνέλευση των Τάξεων το 1789 πρότεινε πρώτος τη χρήση της ως ενός μέσου «ανώδυνου θανάτου», δεδομένου ότι ο θάνατος επέρχεται ακαριαία, σε όρους ισότητας για όλους τους θανατοποινίτες ανεξαρτήτως της κοινωνικής τάξης στην οποία ανήκουν. Τίποτα δεν επιτρέπει να δηλωθεί ότι ο γιατρός παρουσιάστηκε ρητά ως ο εφευρέτης της γκιλοτίνας ενώ η μηχανή αποδόθηκε σε αυτόν παρά τη θέλησή του. Τελικά, η χρήση της καρμανιόλας υιοθετήθηκε στις 20 Μαρτίου 1792 διατηρώντας το όνομα εκείνου, ως του πρώτου εισηγητή της. Έμελλε να χρησιμοποιηθεί όχι μόνον για πολιτικούς σαν το Ροβεσπιέρο αλλά ακόμη και για την εκτέλεση του Λουδοβίκου ΙΣΤ' και αργότερα της χήρας του, Μαρίας - Αντουανέτας. Ο δημοφιλέστερος Γάλλος λογοτέχνης του δέκατου ένατου αιώνα, ο Βίκτωρας Ουγκώ, είχε πολύ εύγλωττα αμφισβητήσει τη χρησιμότητα της ποινής του θανάτου, στο κείμενό του «Η ποινή του θανάτου» το 1848.

Γ. Ο Αντουάν ντε Σαιντ Εξυπερύ ως κάτοχος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

Την εποχή που τα πρώτα αεροπλάνα άρχισαν να αψηφούν τη βαρύτητα και να ανυψώνονται στους «...υπέροχους ήρεμους ουρανούς...» της Αμερικής και της Ευρώπης, μεγάλωνε στη Γαλλία ο Αντουάν ντε Σαιντ Εξυπερύ (Antoine de Saint-Exupéry), ο άνθρωπος που έμελλε να πρωταγωνιστήσει στην ιστορία της γαλλικής αλλά και της παγκόσμιας πολιτικής κυρίως αεροπορίας⁸. Υπήρξε όχι μόνον αεροπόρος και μηχανικός αεροσκαφών αλλά λογοτέχνης και μάλιστα ο συγγραφέας του πλέον ευπώλητου λογοτεχνικού βιβλίου όλων των εποχών. Πρόκειται για το βιβλίο του «Ο Μικρός Πρίγκιπας», ένα βιβλίο αντιπολεμικό, γεμάτο συμβολισμούς, με πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία, το οποίο μεταφράστηκε σε 250 γλώσσες και έρχεται τρίτο σε πωλήσεις στην παγκόσμια εκδοτική ιστορία, μετά τη Βίβλο και το Κεφάλαιο του Καρλ Μαρξ⁹. Από την παιδική του ηλικία παρακολουθεί με πάθος την πρόοδο της τεχνολογίας και σε ηλικία μόλις 8 ετών αντλεί τα σχέδια για ένα ιπτάμενο

⁷ E. Pierrat, *Antimanuel de Droit*, Éditions Bréal 2007, p. 394.

⁸ Αεροπορική Επιθεώρηση, *Εισαγωγικό Σημείωμα*, Αεροπορική Επιθεώρηση τεύχος 103, Απρίλιος 2015, σ. 2.

⁹ Α. Μιχαηλίδου, *Αντουάν ντε Σαιντ - Εξυπερύ Ο Μικρός Πρίγκιπας της Αεροπορίας*, Αεροπορική Επιθεώρηση τεύχος 103, Απρίλιος 2015, σ. 7.

μηχανάκι¹⁰. Επιτυγχάνει την κατασκευή του με τη βοήθεια ενός ξυλουργού χωρίς ποτέ να κατορθώσει να το απογειώσει.

Ως ενήλικος, μαθαίνοντας από την εμπειρία του κατά την πτήση, στοχεύει πάντα στη βελτίωση των εναέριων οχημάτων. Το μυαλό του απασχολείται διαρκώς με υπολογισμούς, σημειώσεις και σχέδια τα οποία συχνά αποτυπώνει στα περιθώρια των χειρογράφων του αλλά και οπουδήποτε αλλού, ακόμα και στα χάρτινα τραπεζομάντηλα των εστιατορίων στα οποία γευματίζει.

Λόγω αυτής της τάσης του, έχει γίνει ένας παραλληλισμός του Έλληνα διάσημου ζωγράφου Αλέκου Φασιανού, ο οποίος σκιτσάρει ακόμα και στις χαρτοπετσέτες στα εστιατόρια, με το Σαιντ Εξυπερύ. Σε άλλες περιπτώσεις, η επιμονή και η αναλυτική αυστηρότητά του, του επιτρέπει να απλοποιήσει προβλήματα όπως ο εντοπισμός της κατευθυντήριας αρχής, χρησιμοποιώντας τραπουλόχαρτα ως μοντέλα¹¹.

Σε συζητήσεις του με το φίλο του Jean-Marie Conty επέκρινε την επιστημονική αυστηρότητα και υποστήριξε ότι η εμπειρία των ανδρών που διακινδεύουν τη ζωή τους κατά τις πτήσεις μπορεί πολλές φορές να αποβεί πιο χρήσιμη στην επίλυση προβλημάτων από την περιορισμένη σκέψη του μηχανικού στο εργαστήριο. Μελέτησε σε βάθος την τεχνολογία των αεροσκαφών και εξελίχθηκε σε εξαιρετικό μηχανικό¹². Καθώς αναζητούσε συχνά λύσεις σε προβλήματα τεχνικής φύσεως που προέκυπταν κατά τη διάρκεια καθημερινών δραστηριοτήτων, κατάφερε να γίνει κάτοχος πολυάριθμων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που σχετίζονται με την αεροπλοΐα, μερικά από τα οποία έχουν αναπτυχθεί από τότε.

Το πρώτο δίπλωμα, του 1934, αναφέρεται σε ένα σύστημα για προσγείωση αεροσκάφους χωρίς ορατότητα¹³. Η προσέγγισή του στο ζήτημα αποτελεί απόδειξη τόσο του επιστημονικού του πνεύματος όσο και της τεχνικής εφευρετικότητάς του, για την επίλυση ενός προβλήματος. Προσπαθεί πάντοτε να εξηγήσει λεπτομερώς τις εφευρέσεις του στους καλύτερους φίλους του, μερικοί από τους οποίους δεν έχουν τεχνικές γνώσεις και προσπαθούν σκληρά για να ακολουθήσουν τον ειρμό των σκέψεών του. Πεισμένος για τη σημασία των ανακαλύψεών του, προσπαθεί να

¹⁰ Βλ. Α. Μιχαηλίδου, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής νομοθεσίας με έμφαση στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο Πάτρα, Μάιος 2015 (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία), σσ. 26 - 33.

¹¹ Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής και γεωργικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση 2014.

¹² Α. Μιχαηλίδου, *Αντουάν ντε Σαιντ - Εξυπερύ Ο Μικρός Πρίγκιπας της Αεροπορίας*, Αεροπορική Επιθεώρηση τεύχος 103, Απρίλιος 2015, σ. 7.

¹³ Anonyme, *Les brevets d'inventions*, <http://www.antoinedesaintexupery.com/les-brevets-d%E2%80%99inventions>.

προωθήσει τις τεχνικές βελτιώσεις που έχει πετύχει. Κατά το χειμώνα 1939 στο Orconte, προτείνει βελτιώσεις στα στρατιωτικά αεροσκάφη του αναγνωριστικού σμήνους 2/33. Συνιστά δηλαδή τη χρήση ενός διαλύματος που περιέχει μεθυλογλυκόλη, το οποίο θα αποτρέψει το κλείδωμα των όπλων λόγω παγετού, όταν τα αεροσκάφη πετούν σε μεγάλο υψόμετρο. Εναπόκειται στις γαλλικές στρατιωτικές αρχές να επιβάλουν αυτήν την ανακάλυψη, η οποία χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα.

Από το 1934 έως το 1941 ο Εξυπερύ κατέθεσε 11 διπλώματα ευρεσιτεχνίας και 4 προσθήκες, από τις οποίες η μία με το ψευδώνυμο Max Ras, στο Εθνικό Ινστιτούτο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας της Γαλλίας καθώς και ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στις ΗΠΑ. Κανένα από τα διπλώματα δεν του απέφερε οποιαδήποτε αμοιβή αλλά όλα διατηρήθηκαν και μερικές από τις ιδέες του βρίσκονται ακόμη σήμερα σε αμερικανικές συσκευές.

Δ. Εισαγωγή στο γαλλικό Δίκαιο της Διανοητικής Ιδιοκτησίας

Το Δίκαιο της Διανοητικής Ιδιοκτησίας περιλαμβάνει τους εξής κλάδους του Ιδιωτικού Δικαίου:

- το Δίκαιο της Λογοτεχνικής και Καλλιτεχνικής Ιδιοκτησίας, παραδοσιακά προσδεδεμένο στο Αστικό Δίκαιο και
- το Δίκαιο της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, συνδεδεμένο με το Εμπορικό Δίκαιο¹⁴.

Αυτά τα δύο μέρη αντιστοιχούν ακριβώς σε καθένα από τα δύο μέρη του Κώδικα της διανοητικής ιδιοκτησίας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ με το νόμο 92-597 της 1^{ης} Ιουλίου 1992 και το διάταγμα 95-385 της 10^{ης} Απριλίου 1995.

Η λογοτεχνική και καλλιτεχνική ιδιοκτησία (δηλαδή ο κλάδος που στην ελληνική επιστήμη ονομάζεται συνήθως Πνευματική Ιδιοκτησία) περιλαμβάνει τους εξής τύπους δικαιωμάτων:

- α. το δικαίωμα του δημιουργού,
- β. τα δικαιώματα που είναι συγγενικά του δικαιώματος του δημιουργού, τα οποία ονομάζονται απλώς συγγενικά δικαιώματα. Αυτή η κατηγορία είναι το προνόμιο των καλλιτεχνών – ερμηνευτών, των παραγωγών φωνογράμμων ή βιντεογράμμων και των επιχειρήσεων οπτικοακουστικής επικοινωνίας. Αντίθετα, ο νόμος δεν συγκατέλεξε σε

¹⁴ P. Tafforeau, C. Monnerie, *Droit de la propriété intellectuelle*, Gualino lextenso éditions 2015, pp. 28-29, 37.

αυτήν την κατηγορία το ιδιόρρυθμο δικαίωμα στις βάσεις δεδομένων, το οποίο λοιπόν παραμένει σε ένα αυτοτελές πεδίο.

Εξάλλου, η Βιομηχανική Ιδιοκτησία περιλαμβάνει διάφορα δικαιώματα άυλης ιδιοκτησίας που μπορούν ενδεχομένως να αποτελέσουν τμήμα ενός εμπορικού κεφαλαίου:

α. τίτλους που ανταμείβουν τεχνικές ή αισθητικές δημιουργίες αλλά για βιομηχανική χρήση σε ευρεία έννοια: διπλώματα ευρεσιτεχνίας, βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα,

β. διακριτικά σημεία αποκτημένα με τη χρήση ή, πιο συχνά, με την κατάθεση: σήματα κατασκευής, εμπορίου ή υπηρεσίας, διάφορες γεωγραφικές ενδείξεις όπως οι ονομασίες προέλευσης και οι ενδείξεις καταγωγής.

Η Βιομηχανική Ιδιοκτησία διαιρείται λοιπόν και αυτή σε δύο κατηγορίες, τις εξής:

- α. τα δικαιώματα στις βιομηχανικές ιδιοκτησίες ή δικαιώματα στις νέες δημιουργίες,
- β. τα δικαιώματα στα διακριτικά σημεία.

E. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας

Ως δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ορίζεται ο τίτλος, ο οποίος απονέμεται από το Κράτος ή ένα διεθνή οργανισμό και χορηγεί στον εφευρέτη ή σε αυτούς που τον έχουν ένα μονοπώλιο προσωρινής εκμεταλλεύσεως μίας εφευρέσεως¹⁵.

Υπάρχει επίσης ένας τίτλος παραπλήσιος με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αλλά με μία διάρκεια ισχύος πιο περιορισμένη. Πρόκειται για το πιστοποιητικό χρησιμότητας, το οποίο προβλέπεται στο άρ. L. 611-2, 2^ο του Κώδικα Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Αυτό το «μικρό δίπλωμα» διαρκεί πολύ λιγότερο (6 έτη έναντι 20 και είναι λιγότερο ασφαλές από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας δεδομένου ότι το Εθνικό Ινστιτούτο Διανοητικής Ιδιοκτησίας το χορηγεί χωρίς να προβεί σε έρευνα των προηγουμένων) αλλά απονέμεται πιο ταχέως.

Ο εφευρέτης είναι και αυτός ένας πλάστης αλλά, κατά μία προσέγγιση της νομικής θεωρίας, δεν απολαμβάνει ένα δικαίωμα στην εφεύρεσή του από μόνο το γεγονός ότι πέτυχε μία εφεύρεση. Σε αντιδιαστολή προς το δημιουργό (έργου λογοτεχνικής ή καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας, ο οποίος καλύπτεται από την αρχή του ατύπου όσον αφορά την κτήση του δικαιώματος), πρέπει, στη Γαλλία, να ζητήσει από το Εθνικό

¹⁵ P. Tafforeau, C. Monnerie, *Droit de la propriété intellectuelle*, Gualino lextenso éditions 2015, p. 372.

Ινστιτούτο Διανοητικής Ιδιοκτησίας έναν τίτλο, διότι «η εφεύρεση δεν επιφέρει αυτή καθαυτή κανένα δικαίωμα, αν δεν πρόκειται για αυτό του να ζητηθεί ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας»¹⁶. Ωστόσο, αυτή η άποψη μερίδας της γαλλικής θεωρίας δεν μένει αναντίρρητη από την ίδια τη θεωρία. Για παράδειγμα, αναφέρεται ο αντίλογος ότι ο εφευρέτης έχει ένα δικαίωμα στη διάδοση εφόσον έχει την ευχέρεια να επιλέξει να μην αιτηθεί να του χορηγηθεί δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Ωστόσο, η ίδια άποψη επισημαίνει ότι είναι βέβαιο πως, δυνάμει του Κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας, μόνον η υποβολή αιτήσεως δημιουργεί δικαιώματα στο πρόσωπο του εφευρέτη – αιτούντος. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αποτελεί ένα δικαίωμα της διανοητικής ιδιοκτησίας, το οποίο είναι ανάλογο αλλά όχι ίδιο με το δικαίωμα ιδιοκτησίας σε μία εφεύρεση¹⁷.

Το δικαίωμα στο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας περιλαμβάνει τις εξής τρεις συνιστώσες περιεχομένου, κατά τα άρ. 554-556 του γαλλικού Αστικού Κώδικα:

- Usus (εξουσία χρήσεως)
- Fructus (εξουσία καρπώσεως)
- Abusus (εξουσία διαθέσεως).

Πρόκειται για τις τρεις επιμέρους εξουσίες που κατ' αρχάς περικλείονται στο δικαίωμα της (πλήρους) κυριότητας που παρέχεται από το Αστικό Δίκαιο στον κύριο ενός πράγματος.

Σύμφωνα με το άρθρο L611-10 του Κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας «*Είναι επιδεκτικές κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε όλους τους τεχνολογικούς τομείς οι νέες εφευρέσεις που συνεπάγονται μία δραστηριότητα εφευρετική και επιδεκτική βιομηχανικής εφαρμογής*». Διευκρινίζεται ότι δεν υπάρχει κανένας νομικός ορισμός της εφευρέσεως, η οποία ωστόσο συνιστά μία τεχνική λύση σε ένα τεχνικό πρόβλημα, σε αντιδιαστολή με την αισθητική δημιουργία η οποία είναι άσκοπη, αυθαίρετη και δεν στοχεύει παρά στην αισθητική ικανοποίηση και όχι στη χρησιμότητα.

¹⁶ P. Tafforeau, C. Monnerie, *Droit de la propriété intellectuelle*, Gualino lextenso éditions 2015, p. 372, με παραπομπή σε A. Françon, *Cours de propriété littéraire, artistique et industrielle*, Litec, coll. «Cours de droit», Maîtrise 1999/2000, p. 12, point 3.

¹⁷ Anonyme, *Cours de droit des brevets d'invention*, <http://www.cours-de-droit.net/droit-des-brevets-a126527426>.

Επίλογος: Πνευματικές εφαρμογές στη γαλλική έννομη τάξη

Η Γαλλία είναι πολύ στενά συνδεδεμένη με τον αστικό φιλελευθερισμό, ο οποίος εκφράστηκε με το συνταγματισμό στο πεδίο του Δημοσίου Δικαίου και με την πρωτοποριακή καθιέρωση των δικαιωμάτων στα προϊόντα της διάνοιας (Πνευματική Ιδιοκτησία και Διανοητική Ιδιοκτησία) ήδη κατά τη Γαλλική Επανάσταση, στο Ιδιωτικό Δίκαιο (Αστικό, Εμπορικό). Ο όρος «πνευματικός» πολιτικοποιήθηκε, με την έννοια ότι το γαλλικό Κράτος έπαιρνε θεσμικές αποστάσεις από τους «πνευματικούς», δηλαδή από την Εκκλησία, από την οποία είναι πλήρως αποχωρισμένο από το 1905 και μετά.

Τα πνευματικά δικαιώματα βρίσκουν σημαντική εφαρμογή στον τομέα της τεχνολογίας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις πνευματικές (δηλαδή από συμπίεσμένο αέρα) εφευρέσεις, σαν την ελαιοπνευματική ανάρτηση με κάτοχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας την Citroën. Η ίδια η γαλλική γλώσσα, προϊόν του ανθρώπινου πνεύματος, δείχνει τη σπουδαιότητα της κουλτούρας του οικείου έθνους αφενός ως προς την κατοχύρωση πνευματικών δικαιωμάτων και αφετέρου ως προς το ζήτημα της παραβίασής τους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι υπάρχει ιδιαίτερο ρήμα για την απόκτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας (brevetiser), σε αντίθεση με τα ελληνικά, καθώς και δύο γλωσσικοί τύποι για τον ελληνικής ετυμολογικής προελεύσεως όρο «πειρατεία». Κατ' αρχάς, υπάρχει ένας γενικού περιεχομένου τύπος (piraterie), ο οποίος αποδίδει τόσο το κυριολεκτικό έγκλημα της (ναυτικής) πειρατείας όσο και τη μεταφορική χρήση του όρου «πειρατεία» (παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων). Υπάρχει όμως, σε αντιδιαστολή με τις υπόλοιπες γλώσσες, και ένας τύπος ειδικός (piratage), ο οποίος χρησιμοποιείται μόνο μεταφορικά, ιδίως για το φαινόμενο της πειρατείας λογισμικού!

Στη Γαλλία «πνέει» ένας άνεμος Ελευθερίας του Πνεύματος!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ *PILOTE OU PIONNIER?*

A. ΕΚΦΩΝΗΣΗ

1. Αναφέρεται για τα πέτρινα γεφύρια της Ηπείρου ότι: *«Κι ενώ οι χορηγοί με τον έναν ή τον άλλο τρόπο εξασφάλιζαν την υστεροφημία τους, οι ταπεινοί τεχνίτες έμεναν στην αφάνεια. Η μαστορική τέχνη ήταν τέχνη παρακατιανή, κι όσοι την ασκούσαν αναγκάζονταν να ζουν και να δουλεύουν μ' αυτή την προκατάληψη. Ποτέ δε χαράχτηκε το όνομά τους στην πλάκα – ταυτότητα του γεφυριού, που εντοιχιζόταν σε μια εσοχή του. Μόνο η χρονολογία κατασκευής και σχεδόν πάντοτε η αναφορά στο χρηματοδότη»* (Μαντάς 1997). Πώς συνδέεται αυτή η προκατάληψη με το παλαιό δίκαιο της Γαλλίας όσον αφορά τις διανοητικές δημιουργίες;
2. Η Γαλλική Επανάσταση
 - A. ποια προνόμια περιόρισε ή κατάργησε;
 - B. πώς συνδέεται με τις εφευρέσεις;
3. Ο Σαιντ Εξυπερύ
 - A. ήταν Πιλότος ή Πιονέρος (Pilote ou Pionnier);
 - B. πώς προσέγγιζε νομικά τις εφευρέσεις του;
4. Υπάρχει ένα γνήσιο και αυτοτελές δικαίωμα του εφευρέτη στην εφεύρεσή του;
5. Στη γαλλική έννομη τάξη:
 - A. η ελαιοπνευματική (ή υδροπνευματική) ανάρτηση (σουσπανσιόν) του μοντέλου αυτοκινήτου C6 της αυτοκινητοβιομηχανίας Citroën πώς επαληθεύει τον ορισμό του διπλώματος ευρεσιτεχνίας προϊόντος, με το οποίο καλύπτεται; Ποιες εξουσίες παρέχει αυτό το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;
 - B. Σε τι διαφέρει το πιστοποιητικό χρησιμότητας από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;

B. ΟΔΗΓΙΕΣ

Να απαντηθεί κριτικά καθένα από τα ισότιμα Ζητήματα με βάση κυρίως το παρόν διδακτικό υλικό.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

A. ΕΚΦΩΝΗΣΗ

1. Η Γαλλική Επανάσταση
 - A. αποφάσισε την κατάργηση του θεσμού της δουλείας, ήδη κατά την έναρξη της Επανάστασης.
 - B. αποφάσισε την κατάργηση του θεσμού της θανατικής ποινής.
 - Γ. αποφάσισε την κατάργηση του κλειστού χαρακτήρα του επαγγέλματος των εμπόρων.
 - Δ. καθιέρωσε τα συγγενικά δικαιώματα.
2. Η Γαλλική Επανάσταση
 - A. είχε σε ισχύ το θεσμό του πολιτικού γάμου.
 - B. υιοθέτησε νόμο για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
 - Γ. υιοθέτησε ένα σε γενικές γραμμές ενιαίο τρόπο εκτέλεσης της θανατικής ποινής.
 - Δ. Ισχύουν όλα τα παραπάνω.
3. Peugeot:
 - A. αποτελεί μία οικογένεια που εκδήλωσε επενδυτικό ενδιαφέρον στη γαλλική οικονομία πολύ πριν τα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα.
 - B. έχει δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για τη σουσπανσιόν σε μοντέλο αυτοκινήτου.
 - Γ. υπήρξε αυτοκινητοβιομήχανος και συμπολεμιστής του Σαιντ – Εξυπερύ στην Πολεμική Αεροπορία.
 - Δ. υπήρξε φιλοβασιλικός κατά τη Γαλλική Επανάσταση.
4. Με τη γκιλοτίνα εκτελέστηκαν
 - A. η Ολλανδέζα χορεύτρια Μάτα Χάρι από τους Γάλλους για κατασκοπεία το 1917.
 - B. η Μαρία - Αντουανέτα.
 - Γ. Ισχύουν και το A και το B.
 - Δ. η Μαρία - Αντουανέτα, ο Ροβεσπιέρος και η Μάτα Χάρι.
5. Ο Σαιντ – Εξυπερύ
 - A. ήταν ηγετικός παράγοντας της Πολιτικής Αεροπορίας.
 - B. ως αεροπόρος διακρίθηκε κυρίως στο πλαίσιο της Πολεμικής Αεροπορίας.
 - Γ. απέκτησε πολλά διπλώματα ευρεσιτεχνίας με το ψευδώνυμο Max Ras.
 - Δ. είναι ο συγγραφέας του φιλοπολεμικού βιβλίου (φιλοσοφικού μύθου) «Ο Μικρός Πρίγκιπας».

6. Στη γαλλική έννομη τάξη το δικαίωμα στις βάσεις δεδομένων

A. είναι δικαίωμα της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.

B. είναι συγγενικό δικαίωμα.

Γ. θεωρείται ως ένα *sui generis* (ιδιόρρυθμο) δικαίωμα.

Δ. είναι έκφανση του δικαιώματος στην εφεύρεση.

7. Κατά τη γαλλική θεωρία, η εφεύρεση

A. μπορεί να θεωρηθεί ως δικαίωμα του εφευρέτη, στην περίπτωση που εκείνος δεν επιλέξει να αιτηθεί δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αλλά απλώς να διαδοθεί η εφεύρεσή του.

B. δεν θεωρείται αυτοτελές δικαίωμα παρά μόνον νομιμοποιεί τον εφευρέτη να αποκτήσει δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Γ. αποτελεί το αντικείμενο ενός δικαιώματος ιδιοκτησίας, με το οποίο είναι ανάλογο το δικαίωμα στο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Δ. Ισχύουν όλα τα παραπάνω κατά διαφορετικές προσεγγίσεις.

8. Citroën:

A. είναι γαλλική αυτοκινητοβιομηχανία με δικαίωμα στο σήμα του πυγμαχούντος λέοντος.

B. τις τελευταίες δεκαετίες δεν έχει αναγάγει τις εφευρέσεις της σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας αλλά σε πιστοποιητικά χρησιμότητας.

Γ. υπήρξε Γάλλος πολιτικός αντίπαλος του Peugeot στη Γαλλική Επανάσταση.

Δ. έχει πνευματικά δικαιώματα (βιομηχανικής ιδιοκτησίας) σε πνευματικό μηχανισμό.

9. Τα δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στη γαλλική έννομη τάξη

A. δεν αποκτώνται κατά την αρχή του ατύπου.

B. περιλαμβάνουν το δικαίωμα του δημιουργού και το δικαίωμα του κατασκευαστή βάσης δεδομένων.

Γ. διαρκούν 20 έτη.

Δ. είναι προσδεδεμένα στο Αστικό Δίκαιο.

10. Το Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας στη Γαλλία

A. απονέμεται από το Εθνικό Ινστιτούτο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.

B. έχει ισχύ 6 ετών, ανανεώσιμη.

Γ. απονέμεται βραδύτερα από το πιστοποιητικό χρησιμότητας.

Δ. Ισχύουν όλα τα παραπάνω.

11. Ποιος από τους παρακάτω δεν συνέδεσε το όνομά του με εφεύρεση ή δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;

A. Γκιλοτέν,

B. Ουγκώ,

Γ. Citroën,

Δ. Σαιντ Εξυπερύ.

12. Ο Σαιντ Εξυπερύ

A. Απέκτησε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από την αρμόδια υπηρεσία της Γαλλίας για το έργο του «Ο Μικρός Πρίγκιπας»

B. Υπέγραψε το έργο του «Ο Μικρός Πρίγκιπας» και ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με το ψευδώνυμο Max Ras

Γ. Δεν πλούτισε από τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που απέκτησε.

Δ. Ισχύουν όλα τα παραπάνω.

B. ΛΥΣΗ

1. Γ
2. Δ
3. Α
4. Β
5. Α
6. Γ
7. Δ
8. Δ
9. Δ
10. Γ
11. Β
12. Γ